

סקירה

ריכוז נתונים לקראת יום המאבק באלימות כלפי נשים

רצח נשים
אלימות כלפי נשים מצד בני זוגן
אלימות במשפחה במשבר הקורונה

תוכן עניינים

1.....	תמצית	1
3.....	מבוא	3
3.....	רצח נשים	1.1
7.....	1.1 מוכרות לשירותי הרווחה ולמשטרה טרם הרצח	7
11.....	2. עבירות בין בני זוג בשנים 2018–2019	11
12.....	3. אלימות כלפי נשים מצד בני זוג בשנים 2018–2019	12
16.....	3.1 פילוח תיקים לפי סטטוס טיפול	16
17.....	3.2 עבריינות חוזרת	17
18.....	4. הפרת צווי הגנה	18
19.....	5. אלימות בין בני זוג בתקופת הקורונה	19
20.....	5.1 פניות לשירותי הרווחה	20
22.....	5.2 תיקי משטרה שנפתחו	22

תרשימים

- תרשים 1: מקרי רצח נשים ומתוכם מקרים בהם בן הזוג הוא החשוד, לפי קבוצת האוכלוסייה אליה השתייכה הנרצחת, 2018–2020.....4
- תרשים 2: רצח נשים לפי טיב הזיקה בין החשוד לקורבן, ומתוכם – לפי קבוצת אוכלוסייה אליה השתייכה הנרצחת, 2018–2019.....6
- תרשים 3: רצח נשים לפי קבוצת אוכלוסייה אליה השתייכה הנרצחת ומתוכם – לפי טיב הזיקה בין החשוד לקורבן, 2018–2019.....7
- תרשים 4: שיעור מקרי רצח נשים בהם הוגשה תלונה קודמת בנושא אלימות במשפחה, לפי קבוצת האוכלוסייה של הקורבן והזיקה שלה לחשוד, 2018–2019.....8
- תרשים 5: תיקי עבירות בין בני זוג ועבירות אלימות גופנית ואיומים בין בני זוג, 2015–2019.....12
- תרשים 6: תיקי אלימות כלפי נשים מצד בני זוגן וסוגי העבירות בתיקים אלו, 2018–2019.....13
- תרשים 7: התפלגות תיקי משטרה על אלימות כלפי יהודיות ולא יהודיות, 2018–2019.....14
- תרשים 8: שיעור עבירות נבחרות מתוך כלל עבירות האלימות כלפי יהודיות ולא יהודיות, 2018–2019.....14
- תרשים 9: התפלגות תיקי משטרה על אלימות כלפי יהודיות עולות או ותיקות, 2018–2019.....15
- תרשים 10: שיעור עבירות נבחרות מתוך כלל עבירות האלימות כלפי יהודיות ותיקות ועולות, 2018–2019.....15
- תרשים 11: תיקי אלימות כלפי נשים מצד בני זוגן שנפתחו בשנים 2018–2019 לפי סטטוס טיפול.....16
- תרשים 12: חשודים בעבירות אלימות כלפי בת זוגם לפי מספר תיקי האלימות כלפי בת זוג הקודמים שנפתחו בעשר השנים האחרונות, 2019.....18
- תרשים 13: הפרת צווי הגנה לפי מגדר, 2018–2019.....19
- תרשים 14: פניות למוקד 118 בנושא אלימות במשפחה במהלך תקופת הקורונה (מרץ–ספטמבר 2020) ובתקופה המקבילה אשתקד (מרץ–ספטמבר 2019).....20
- תרשים 15: מספר פניות חודשי למוקד 118 בנושא אלימות בין בני זוג במהלך תקופת הקורונה (מרץ–ספטמבר 2020) ובתקופה המקבילה אשתקד (מרץ–ספטמבר 2019).....21
- תרשים 16: תיקי עבירות אלימות בין בני זוג במהלך תקופת הקורונה (מרץ–אוגוסט 2020) ובתקופה המקבילה אשתקד (מרץ–אוגוסט 2019).....23

תמצית

מסמך זה נכתב בעבור הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי בראשות חבר הכנסת עודד פורר, לקראת היום הבינלאומי למאבק באלימות כלפי נשים. במסמך נידונים שלושה נושאים עיקריים: רצח נשים, אלימות כלפי נשים מצד בני זוגן ואלימות במשפחה במהלך הקורונה. להלן יוצגו עיקרי המסמך.

רצח נשים:

- לפי נתוני משטרת ישראל, בשנים 2018–2020 (עד ה-8 בנובמבר) היו **69 מקרי רצח של נשים** (מדור נפגעי עבירה במשטרת ישראל כולל בנתון זה את כלל המקרים בהם נשים מצאו את מותן בנסיבות החשודות כפליליות). **ב-24 מהמקרים (35%) החשוד ברצח הוא בן זוגה של האישה.**
- רוב הנרצחות (58%) היו לא-יהודיות.** שיעור הלא-יהודיות בקרב מי שנרצחו על פי החשד על ידי בן זוגן היה אמנם קטן משמעותית (33%), אך עדיין גדול משיעורן באוכלוסייה.
- שיעור העולות בקרב הנרצחות על ידי בן זוגן על פי החשד (33%) גם הוא גבוה משיעורן באוכלוסייה.** על פי נתוני משרד הרווחה, שיעור הנשים יוצאות אתיופיה בקרב הנרצחות על ידי בן זוגן גבוה במיוחד ביחס לשיעורן באוכלוסייה: שלוש נשים יוצאות אתיופיה נרצחו על ידי בן זוגן בשנים 2018–2020 (13% ממי שנרצחו על פי החשד על ידי בן זוגן).
- בשנים 2018–2019, כ-30% ממקרי הרצח של נשים בוצעו על ידי בן זוגן, ושיעור דומה מהרצחות בוצעו על ידי קרוב משפחה אחר. 40% ממקרי הרצח בוצעו על ידי זר או שטרם נמצא חשוד במעשה. **ברוב מוחלט ממקרי הרצח שבוצעו על ידי זר או שטרם פוענחו, הנרצחת אינה יהודייה, ורוב מקרי הרצח של נשים לא-יהודיות בוצעו על ידי זר או שטרם פוענחו.**
- כמחצית הנשים שנרצחו על ידי בן משפחתן היו מוכרות לשירותי הרווחה,** אם כי לא בהכרח על רקע של אלימות במשפחה או בתקופה הסמוכה לרצח. **כשליש מבין הנשים שנרצחו הגישו בעבר תלונה למשטרה על אלימות מצד בן זוגן,** אם כי לא בהכרח בסמוך לרצח. לשישה חשודים ברצח נשים בשנים 2018–2020 היו הרשעות קודמות בעבירות אלימות.
- תלונות על אלימות במשפחה הוגשו לפני רבע ממקרי הרצח שבוצעו על ידי זר או שלא פוענחו.**
- תלונות קודמות למשטרה טרם הרצח בלטו במיוחד בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית, בקרב כלל הנרצחות הלא-יהודיות ובפרט במקרים של רוצח זר או רצח שלא פוענח:** ב-73% מהמקרים בהם הוגשה תלונה קודמת, הקורבן הייתה לא יהודייה. בכל חמשת מקרי הרצח שלא פוענחו או שבוצעו על ידי אדם זר ושהוגשה בהם תלונה על אלימות במשפחה טרם הרצח, הקורבן הייתה לא-יהודייה.
- הוועדה הבין משרדית לבחינת רצח נשים על ידי בני זוגן בוחנת את תהליכי ההתערבות והטיפול שננקטו טרם רצח של נשים על ידי בני זוגן בכדי להפיק לקחים לשם מניעת מקרים דומים בעתיד. הוועדה אינה מוסמכת לדון במקרי רצח נשים שלא על ידי בן זוגן. לנכח זאת, **נראה כי אין גורם שלטוני אחד אשר בוחן באופן שיטתי את כלל מקרי רצח הנשים שיש חשד שבוצעו על רקע מגדרי,** או אפילו את כלל מקרי הרצח

במשפחה. הצעה להרחבת המנדט של הוועדה כך שיכלול גם רצח על ידי בני משפחה אחרים גובשה כבר לפני מספר שנים אך טרם קודמה.

אלימות כלפי נשים מצד בני זוג:

- **בשנים 2018-2019 נפתחו כ-30,000 תיקי משטרה על עבירות אלימות כלפי נשים מצד בני זוג.** בתיקים אלו נרשמו קרוב ל-50,000 עבירות, כ-35% מהן – עבירות אלימות גופנית.
- **שיעורי התיקים שנפתחו בגין עבירות אלימות כלפי נשים לא-יהודיות (23% מכלל התיקים) וכלפי עולות (27% מהתיקים עם קורבן יהודייה) גבוהים משיעורן של קבוצות אלו בכלל האוכלוסייה הרלוונטית; כמו כן, באופן יחסי נרשמו בתיקים שנפתחו בגין אלימות כלפי נשים מקבוצות אלו יותר עבירות אלימות גופנית (43% אצל הלא-יהודיות ו-37% אצל העולות, אל מול 32% בכלל היהודיות ו-30% בקרב היהודיות הוותיקות).**
- **75% מ-30,000 תיקי האלימות כלפי בת זוג נסגרו – רובם המוחלט (78%) בגלל היעדר ראיות; החלטה שיפוטית התקבלה בכעשירית התיקים שנפתחו – רובם המוחלט (89%) הסתיימו בהרשעה.**
- **לכמחצית החשודים שנפתח נגדם תיק בגין עבירות אלימות כלפי בנות זוגם בשנת 2019, נפתח לפחות תיק אחד נוסף בגין עבירות אלימות כלפי בת זוג בעשר השנים האחרונות.**
- **קרוב ל-600 תיקים נפתחו בכל אחת מהשנים 2018 ו-2019, בגין הפרה של צווי הגנה שהוצאו על ידי בית המשפט להגנה על נשים.**

אלימות במשפחה בתקופת הקורונה:

- **בתקופת הקורונה מספר הפניות למוקד המצוקה הארצי של משרד הרווחה (קו 118), בנוגע לכל סוגי האלימות במשפחה, עלה ביותר מפי שניים. העלייה הגדולה ביותר הייתה במספר הפניות בנושא אלימות בין בני זוג, שעלה ביותר מפי ארבעה. הגידול הניכר ביותר במספר הפניות התרחש בתחילת המשבר (מרץ-מאי 2020). לאחר מכן מספר הפניות החודשי פחת בהדרגה אך הוא נותר גבוה ביחס לנתוני השנה הקודמת.**
- **בדיקה מדגמית שנערכה במשרד הרווחה העלתה כי מספר הפניות למרכזים לטיפול באלימות משפחה עלה ב-25%-30% בתקופת הקורונה. העלייה הגדולה ביותר הייתה בהפניות שמקורן במשטרה.**
- **בתקופת הקורונה חלה עלייה של 13% במספר התיקים שנפתחו במשטרה בגין עבירות אלימות בין בני זוג; עלייה של 9% נרשמה בעבירות אלימות גופנית, עלייה של 17% בעבירות איומים, ועלייה של 13% בעבירות מין בתוך המשפחה. העלייה במספר עבירות האלימות בין בני זוג בולטת במיוחד, על רקע העובדה שבחמש השנים האחרונות חל גידול שנתי מתון בלבד במספר עבירות האלימות בין בני זוג, גידול שאינו חורג במידה ניכרת בשיעור גידול האוכלוסין באותן שנים.**

מבוא

במסמך מוצגים נתונים על רצח נשים, הכוללים מקרי רצח על-ידי בן-זוג, מקרי רצח שבוצעו על ידי בני משפחה אחרים ומקרי רצח על ידי אדם זר, כמו גם מקרים בהם זהות הרוצח אינה ידועה. נוסף על כך, המסמך כולל נתונים על כלל העבירות בין בני זוג, נתונים על עבירות אלימות כלפי נשים מצד בני זוג, ונתונים על עבירות אלימות בין בני זוג בתקופת הקורונה.

ככלל, השימוש של משטרת ישראל במונח "בני זוג" בהקשר של עבירות אלימות במשפחה, כולל גם בני זוג שאינם נשואים, בני זוג המתגוררים בצוותא או בנפרד, בני זוג שנפרדו או התגרשו, בני זוג מאותו מין או רקע זוגי אחר.¹

עיקר הנתונים המופיעים במסמך הם נתוני משטרת ישראל ולצידם מופיעים גם נתונים שהועברו ממשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן: משרד הרווחה). המסמך כולל נתונים בפילוח לפי קבוצת אוכלוסייה; בהקשר זה יצוין, משטרת ישראל לא מספקת נתונים מובחנים על האוכלוסייה הערבית אך מאפשרת פילוח של הנתונים ל"יהודים" ו"לא-יהודים". המשטרה מסווגת כיהודים גם את מי שדתם אינה ידועה, רובם חסרי דת שעלו מארצות ברית המועצות לשעבר. באוכלוסיית הלא יהודים נכללים מוסלמים, דרוזים, צ'רקסים, ערבים נוצרים ונוצרים שאינם ערבים.² נתוני המשטרה גם אינם מבחינים בין עולים על פי ארץ המוצא שלהם.

1. רצח נשים

מדור נפגעי עבירה אוסף נתונים אודות מקרי המתה של נשים תחת הכותרת "רצח נשים". בהתאם לכך, הנתונים שיובאו להלן ויכנו "רצח" אינם מוגבלים למקרים בהם חשוד הורשע בביצוע עבירת רצח, אלא לכלל המקרים בהם אישה מצאה את מותה בנסיבות המעלות חשש לפלילים.³

נתוני המשטרה מתייחסים לכלל מקרי הרצח של נשים בחלוקה לשלוש קטגוריות: רצח על ידי בן זוגה של האישה, רצח על ידי קרוב משפחה אחר ורצח על ידי זר או מקרים שטרם פוענחו. מהמשטרה נמסר בהקשר זה, כי בנתונים שהועברו לידינו, מקרים של חשד לרצח שבוצע על ידי קרוב משפחה שאינו בן זוג, אינם מקוטלגים כרצח על ידי קרוב משפחה עד לאחר שמוגש כתב אישום כנגד החשוד. לכך תהיה השפעה מטבע הדברים בעיקר על תיקים שנפתחו לאחרונה ועודם בחקירה טרם הגשת כתב אישום.⁴ מסיבה זו, פילוח מקרי הרצח לפי טיב הזיקה בין החשוד לבין הקורבן ייעשה על נתוני 2018–2019 בלבד (ללא נתוני 2020).

¹ משטרת ישראל, נוהל אח"מ 300.12.226: הטיפול המשטירי בעבירות אלמ"ב, 1 בפברואר 2014.

² עירן נהון, יועץ בכיר לשר לביטחון הפנים, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, הודעת טקסט, 11 בנובמבר 2020.

³ רס"ב זוהרה עטיה, עוזרת ראש חוליית אלימות במשפחה, חטיבת החקירות, משטרת ישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בנובמבר 2020.

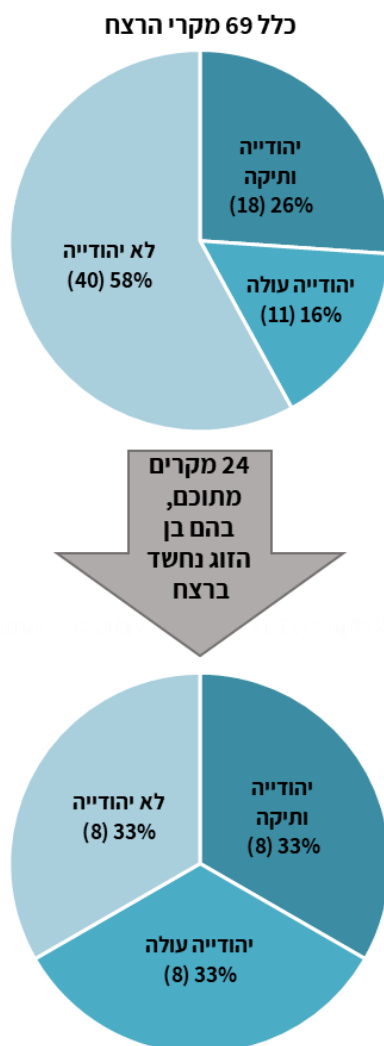
⁴ רס"ב זוהרה עטיה, עוזרת ראש חוליית אלימות במשפחה, חטיבת החקירות, משטרת ישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בנובמבר 2020.

על פי נתוני המשטרה, בשנים 2018–2020, נרצחו 69 נשים, 22 מהן בשנת 2020 (עד ה-8 בנובמבר). ב-24 מקרים, 11 מהם בשנת 2020, החשוד בביצוע הרצח הוא בן הזוג של האישה. להלן יוצגו כלל נתוני הרצח והנתונים בדבר רציחות שבוצעו על פי החשד על ידי בן הזוג, בפילוח לפי קבוצת האוכלוסייה אליה השתייכה הנרצחת.

תרשים 1: מקרי רצח נשים ומתוכם מקרים בהם בן הזוג הוא החשוד, לפי קבוצת האוכלוסייה אליה השתייכה הנרצחת, 2018–2020⁵

לפי נתוני המשטרה, מתחילת 2018 ועד ה-8 בנובמבר 2020 נרצחו 69 נשים; ב-24 מקרי רצח מתוכם – החשוד ברצח הוא בן הזוג של האישה.

58% מכלל הנרצחות היו נשים לא-יהודיות. בעוד שרוב הנרצחות היהודיות נרצחו על-ידי בן זוג (55%), בקרב הנשים הלא-יהודיות רק מיעוט (18%) נרצחו על-ידי בן-זוג

מהנתונים עולה כי:

- ב-24 מתוך 69 מקרי רצח הנשים בשנים 2018–2020 (35%) בן זוגה של הנרצחת חשוד ברצח.⁶

⁵ רס"ב זוהרה עטיה, עוזרת ראש חוליית אלימות במשפחה, חטיבת החקירות, משטרת ישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בנובמבר 2020.

⁶ שני שלישים מהזוגות (16) היו נשואים במועד הרצח; כ-30% (7) היו לא נשואים; זוג אחד היה גרוש.

- בקרב היהודיות הוותיקות שיעור המקרים בהם בן הזוג חשוד ברצח הוא 44%; בקרב העולות – 73%; בקרב הלא-יהודיות רק ב-18% מ-40 מקרי הרצח החשוד בביצוע הרצח הוא בן הזוג.
- יהודיות ותיקות היוו כרבע מכלל הנרצחות ושליש הנרצחות במקרים בהם בן הזוג חשוד ברצח, נמוך במידה ניכרת משיעורן באוכלוסייה.
- עולות (שעלו לארץ לאחר 1989⁷) היוו 16% מכלל הנרצחות – פחות משיעורן באוכלוסייה, אשר עמד נכון ל-2017 על 20% (מכלל הנשים שגילן גדול מ-20).⁸ במקרים בהם בן הזוג חשוד ברצח, עולות היו שליש הנרצחות – יותר משיעורן באוכלוסייה.
- בכלל מקרי הרצח של נשים, רוב הנרצחות – 58% – היו לא יהודיות. שיעור זה גדול הרבה יותר משיעור הנשים הלא-יהודיות באוכלוסייה – 19% (מקרב הנשים שגילן מעל 18);⁹ גם שיעור הנרצחות הלא-יהודיות מהנרצחות על ידי בן זוגן (33%) גדול משיעורן באוכלוסייה.

יצוין, כי על פי נתוני הוועדה הבין-משרדית לבדיקת רצח נשים בידי בני זוגן, שפעילותה מרוכזת על ידי משרד הרווחה, שלוש מבין הנשים שנרצחו על-ידי בן הזוג בשנים 2018–2020 (עד סוף אוקטובר) היו יוצאות אתיופיה – 13% מכלל הנרצחות על ידי בן זוגן.¹⁰ שיעור זה גדול במידה ניכרת משיעורן של הנשים יוצאות אתיופיה באוכלוסייה – פחות מ-2% מכלל הנשים שגילן גדול מ-20 (נכון לשנת 2018).¹¹

להלן תוצג התפלגות מקרי רצח הנשים בפילוח לפי טיב הזיקה בין החשוד לבין הקורבן – בן זוג, קרוב משפחה אחר ומקרי רצח על ידי זר או כאלו שלא פוענחו (אין בידינו נתונים המאפשרים להבחין בין מקרים לא מפוענחים לרצח על ידי זר), ולפי קבוצת האוכלוסייה אליה השתייכה הנרצחת. כאמור, מקרים של חשד לרצח שבוצע על ידי קרוב משפחה שאינו בן זוג, אינם מקוטלגים ככאלו עד לאחר שמוגש כתב אישום כנגד החשוד. קביעת הזיקה בין הקורבן ובין

⁷ עולות שעלו לארץ לפני 1989 נכללו תחת היהודיות הוותיקות.

⁸ עיבוד נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2018, [לוח 2.3, אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת מין וגיל](#), 15 בספטמבר 2018; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [אוכלוסיית העולות משנת 1990 + לפי גיל בחומשות](#). מבוא בתוך: נורית יכימוביץ-כהן, [אלימות במשפחה בדגש על אלימות כלפי נשים: ריכוז נתוני המשטרה לשנים 2016–2017](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 15 בנובמבר 2018.

⁹ עיבוד של נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2020, [לוח 2.3, אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת מין וגיל](#), 15 בספטמבר 2020.

¹⁰ איילה מאיר, מנהלת אגף בכיר משפחות ילדים ונוער בקהילה, משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 2 בנובמבר 2020.

¹¹ עיבוד נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2019, [לוח 2.3: אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת מין וגיל](#), 26 בספטמבר 2019; האוכלוסייה ממוצא אתיופי בישראל – לקט נתונים לרגל חג הסיגד, [תרגום 2: האוכלוסייה ממוצא אתיופי לפי גיל ומין](#), [סוף 2018, מספרים מוחלטים](#), 24 נובמבר 2019.

על פי נתוני משרד הרווחה, בשנים 2018–2020 נרצחו שלוש נשים יוצאות אתיופיה – 13% מכלל הנרצחות על ידי בן זוגן, שיעור גדול במידה ניכרת משיעור יוצאות אתיופיה באוכלוסייה

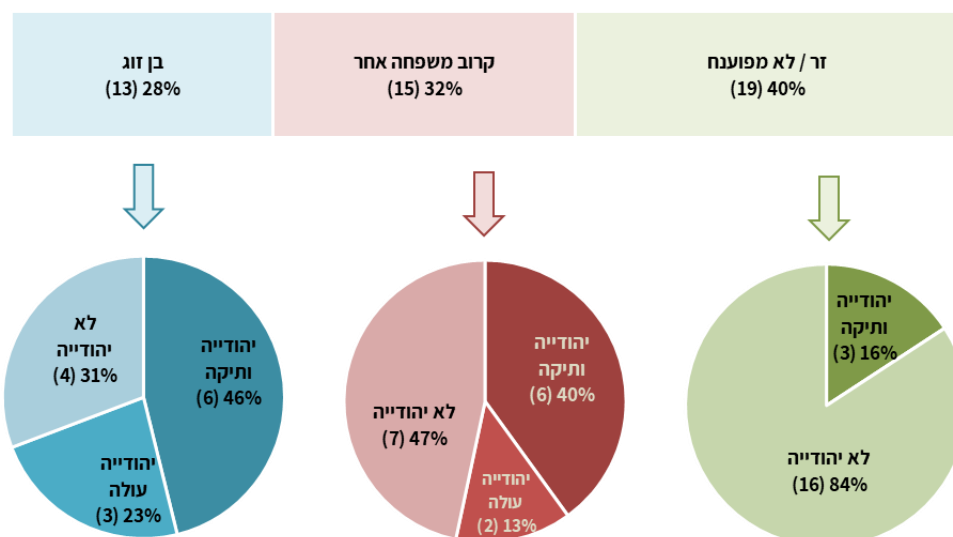
החשוד (ועצם קיומו של חשוד ידוע) עשויה להשתנות בהתאם להתפתחות החקירה. על כן, ככל שחקירות מתקדמות, מספר המקרים בהם בן משפחה נחשד בביצוע הרצח עשוי להשתנות ולהשפיע על שיעור הנשים מכל קבוצת אוכלוסייה בכל קטגוריה. לדוגמה, לפי נתוני המשטרה, בשנת 2020 (עד ה-8 בנובמבר, כאמור) היו 8 מקרי רצח של נשים לא-יהודיות, בהם החשוד ברצח הוא זר או שטרם פוענחו, לעומת מקרה רצח אחד של אישה לא-יהודייה על-ידי בן-זוג ומקרה רצח אחד נוסף על-ידי קרוב משפחה אחר. ככל שחלק ממקרי הרצח יפוענחו, ייתכן כי חלקן היחסי של הנשים הלא-יהודיות בקרב מי שנרצחו על-ידי בן משפחה יגדל, ובהתאם – חלקן היחסי של הנשים מקבוצות האוכלוסייה האחרות יקטן.

מסיבה זו, הנתונים להלן כוללים 47 מקרי רצח, שהתרחשו בשנים 2018–2019, ולא כוללים מקרי רצח שהתרחשו בשנת 2020, היות שסביר יותר שלפחות חלק מתיקים אלו עודם נמצאים בחקירה וטרם הוגש כתב אישום.

הנתונים יובאו כשני תרשימים שונים המאירים את הסוגיה כל אחד מזווית אחרת – התרשים הראשון שם דגש על שיעורה של כל קבוצת אוכלוסייה בתוך כל קטגורית זיקה ואילו התרשים השני שם דגש על השיעור של כל קטגורית זיקה בתוך כל קבוצת אוכלוסייה.

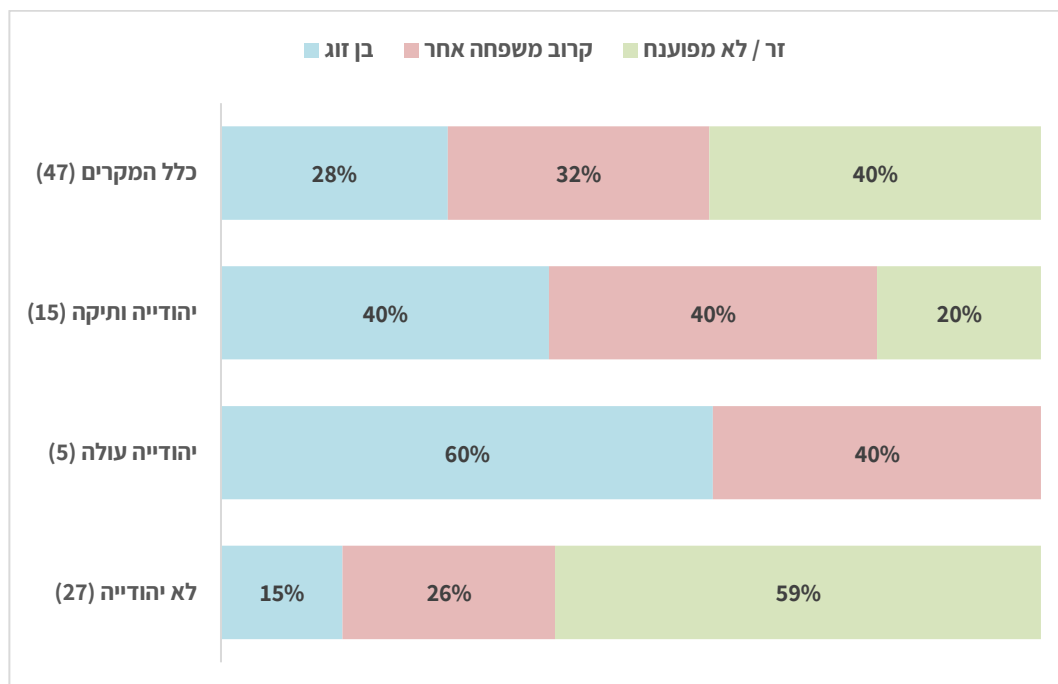
תרשים 2: רצח נשים לפי טיב הזיקה בין החשוד לקורבן, ומתוכם – לפי קבוצת אוכלוסייה אליה השתייכה הנרצחת, 2018–2019

סך הכול: 47 מקרי רצח

כ-30% ממקרי הרצח של נשים בוצעו על ידי בן זוג, ושיעור דומה מהרציחות בוצעו על ידי קרוב משפחה אחר. 40% ממקרי הרצח בוצעו על ידי זר או שטרם נמצא חשוד במעשה. ברוב מוחלט ממקרי הרצח שבוצעו על ידי זר או שטרם פוענחו, הנרצחת אינה יהודייה, ורוב מקרי הרצח של נשים לא-יהודיות נמצאות בסטטוס זה.

תרשים 3: רצח נשים לפי קבוצת אוכלוסייה אליה השתייכה הנרצחת ומתוכם – לפי טיב הזיקה בין החשוד לקורבן, 2018–2019

מנתוני התרשימים עולה, כי כ-30% ממקרי הרצח של נשים בשנים 2018–2019 בוצעו על ידי בן זוג, ושיעור דומה בוצעו על ידי קרוב משפחה אחר. 40% ממקרי הרצח בוצעו על ידי זר או שטרם נמצא חשוד במעשה.

נראה, כי בקרב האוכלוסייה היהודית (ותיקות ועולות) בדרך כלל החשוד ברצח הוא בן הזוג או קרוב משפחה אחר. בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית, יש דומיננטיות יחסית לרציחות שהחשוד בביצוען הוא קרוב משפחה שאינו בן הזוג, ובולטות ניכרת לרציחות שהחשוד בביצוען זר או שהרצח טרם פוענח. כאמור, לנוכח זאת ובהנחה שמספר התיקים שלא פוענחו אינו מבוטל, ניתן לשער שאילו היו מופענחים חלק מהמקרים היו עשויים להיכלל בקטגוריות אחרות ולהשפיע על החלוקה בין קבוצות האוכלוסייה בתוך כל קטגוריה.

1.1 מוכרות לשירותי הרווחה ולמשטרה טרם הרצח

ממשרד הרווחה נמסר, כי כמחצית הנשים שנרצחו על ידי בן משפחתן היו מוכרות לשירותי הרווחה, אם כי ברוב המקרים הקשר עם שירותי הרווחה לא היה בתקופה שסמוכה לרצח או על רקע של אירוע אלימות במשפחה.¹² תשובת המשרד לא כללה נתונים מספריים בסוגיה זו.

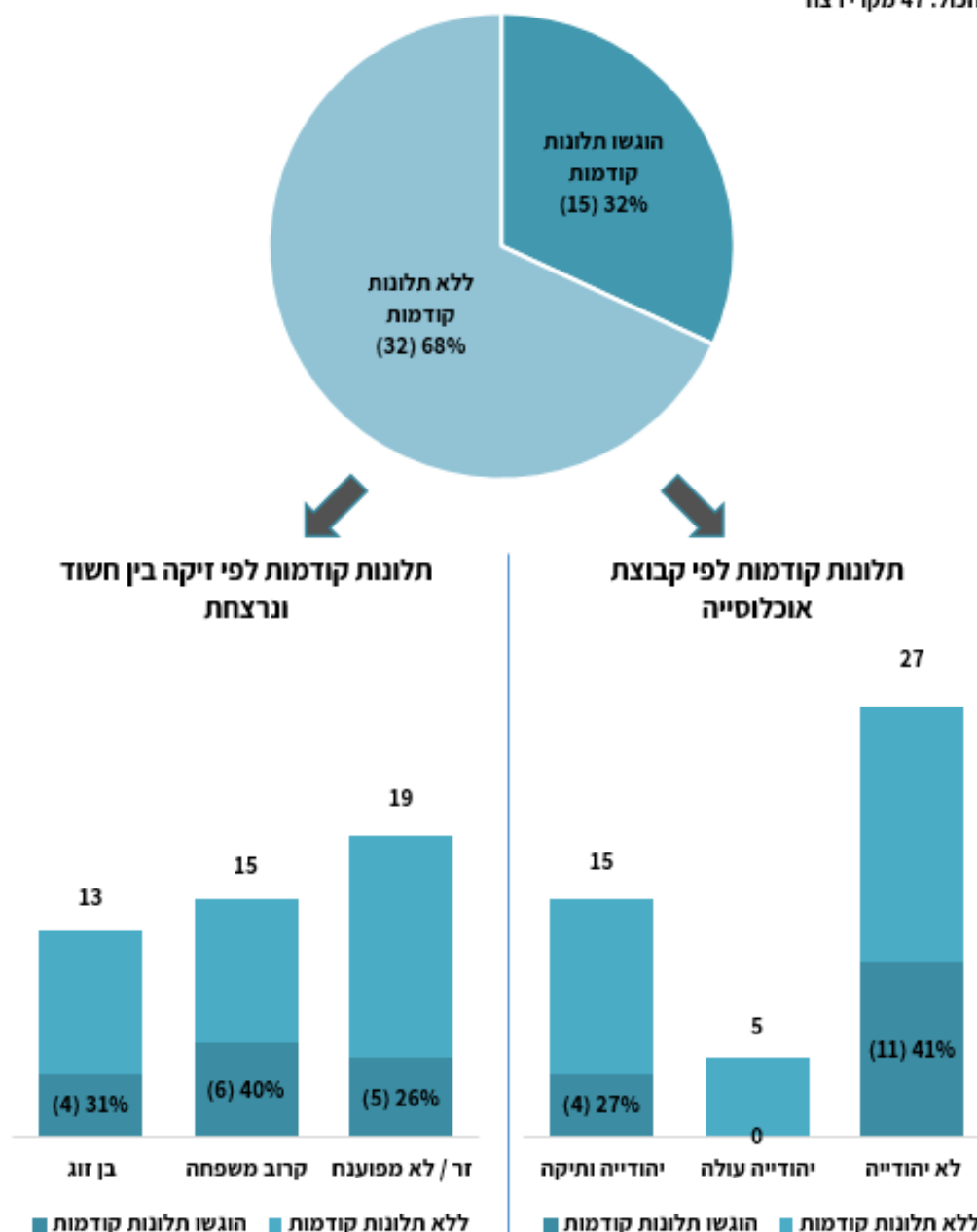
כמחצית הנשים שנרצחו על ידי בן משפחתן היו מוכרות לשירותי הרווחה, אם כי לא בהכרח על רקע של אלימות במשפחה או בתקופה הסמוכה לרצח

¹² איילה מאיר, מנהלת אגף בכיר משפחות ילדים ונוער בקהילה, משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 2 בנובמבר 2020.

משטרת ישראל העבירה לדינו נתונים בדבר מספר מקרי הרצח בהם הוגשה תלונה קודמת בגין עבירות אלימות במשפחה, וכן פילוח של המקרים בהם היו תלונות קודמות, לפי הזיקה בין הקורבן והחשוד ולפי קבוצת האוכלוסייה אליה השתייכה הקורבן.¹³ כאמור, היות שסביר להניח שיש שיעור ניכר יותר ממקרי הרצח שקרו בשנת 2020 שעודם מצויים בחקירה, בתרשים להלן יוצגו נתוני השנים 2018-2019.

תרשים 4: שיעור מקרי רצח נשים בהם הוגשה תלונה קודמת בנושא אלימות במשפחה, לפי קבוצת האוכלוסייה של הקורבן והזיקה שלה לחשוד, 2018-2019

סך הכול: 47 מקרי רצח

כשליש מבין הנשים שנרצחו הגישו בעבר תלונה על אלימות מצד בן זוגן, אם כי לא בהכרח בסמוך לרצח. לשישה חשודים ברצח נשים בשנים 2018-2020 היו הרשעות קודמות בעבירות אלימות במשפחה

בכרבע ממקרי הרצח שלא פוענחו או שבוצעו על ידי אדם זר הוגשה תלונה על אלימות במשפחה טרם הרצח

¹³ רס"ב זוהרה עטיה, עוזרת ראש חוליית אלימות במשפחה, חטיבת החקירות, משטרת ישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בנובמבר 2020.

- ב-15 מקרים מכלל 47 מקרי רצח הנשים שנבחנו (32%) הוגשה תלונה בגין עבירות אלימות במשפחה קודם לרצח.
- ביותר מרבע ממקרי הרצח של נשים יהודיות ותיקות, הוגשה תלונה בגין אלימות במשפחה בעבר. בחמשת מקרי הרצח של עולות לא הוגשו תלונות למשטרה טרם הרצח.
- בכ-40% ממקרי הרצח של נשים לא יהודיות, הוגשה תלונה על אלימות בעבר.
- בהתמקד במקרי הרצח שבוצעו על ידי בן הזוג, שיעור המקרים בהם הוגשה תלונה על אלימות טרם הרצח היה דומה לשיעור בכלל מקרי הרצח – 31%.
- ב-40% ממקרי הרצח שבוצעו על ידי בן משפחה שאינו בן זוגה של הנרצחת, קדמה לרצח הגשת תלונה על אלימות במשפחה.
- **בכרבע ממקרי הרצח שלא פוענחו או שבוצעו על ידי אדם זר הוגשה תלונה על אלימות במשפחה טרם הרצח.**

עוד ראוי לשים לב, כי מבין 15 מקרי הרצח בהם הוגשו תלונות קודמת, ב-11 מקרים (73%) **הקורבן הייתה לא-יהודייה.**

נוסף על כך, **בכל חמשת מקרי הרצח שלא פוענחו או שבוצעו על ידי אדם זר ושהוגשה בהם תלונה על אלימות במשפחה טרם הרצח, הקורבן הייתה לא-יהודייה.** בארבעה מתוך ששת מקרי הרצח שבוצעו על ידי בן משפחה שאינו בן הזוג והוגשה בהם תלונה קודמת, הקורבן הייתה לא-יהודייה.

יצוין, כי בשנת 2020 נרשמו עד כה שמונה מקרי רצח על ידי זר או רציחות שטרם פוענחו. **בכולם הנרצחת הייתה לא-יהודייה ובארבעה מתוכם נרשמו תלונות קודמות.** תלונות קודמות הוגשו גם בשני מקרי רצח נוספים – באחד החשוד הוא בן הזוג ובאחד קרוב משפחה אחר; **בשני המקרים הקורבן אינה יהודייה.**

במשטרת ישראל ביקשו, להבהיר כי תלונות קודמות עשויות לכלול תלונות שהוגשו שנים לפני הרצח.

נוסף על נתוני התלונות הקודמות נציין, כי **לשישה חשודים ברצח נשים בשנים 2018–2020 היו הרשעות קודמות בעבירות אלימות במשפחה.**

בהקשר זה נציין, כי מנתונים שיובאו בהמשך עולים שיעורי עבריינות חוזרת גבוהים בקרב חשודים בעבירות אלימות כלפי בת זוג – לכמעט מחצית החשודים בעבירות אלימות כלפי בת הזוג בשנת 2019 נפתח לפחות תיק אחד נוסף בגין אלימות כלפי בת זוג בעשר השנים שקדמו לפתיחת התיק הנוכחי. נוסף על כך, בכל אחת מהשנים 2018 ו-2019 נפתחו קרוב ל-600 תיקים בגין הפרת צו הגנה שהוצא עבור אישה על רקע של אלימות במשפחה.

ב-73% מהמקרים בהם הוגשה תלונה קודמת, הקורבן הייתה לא יהודייה. בכל חמשת מקרי הרצח שלא פוענחו או שבוצעו על ידי אדם זר ושהוגשה בהם תלונה על אלימות במשפחה טרם הרצח, הקורבן הייתה לא-יהודייה.

רצח נשים על רקע מגדרי (Femicide) והוועדה הבין-משרדית לבדיקת רצח נשים בידי בני

זוג

רצח אישה על רקע מגדרי (Femicide) מוגדר כרצח של אישה בגין היותה אישה, קרי רצח של אישה המבוצע על רקע המאפיינים המגדריים המשותפים לנשים. הגישה הפמיניסטית לרצח נשים על רקע מגדרי רואה אותו כקשור למונח הפטריארכיה, כלומר לחלוקת הכוחות הלא-שוויונית בין גברים ונשים בחברה. על פי גישה זו, אלימות היא לעיתים קרובות כלי לשימור השליטה של גברים על נשים, ורצח הוא מקרה קיצוני של אלימות שכזו. אין כיום בנמצא הגדרה אחידה מוסכמת של המונח ומדינות שונות עשויות לכלול תחתיו מקרי רצח שונים. דוח שהוציא האו"ם בשנת 2019, מתאר את האופן בו מדינות שונות מקטלגות מקרי רצח של נשים, תוך הבחנה בין שלוש קטגוריות: רצח נשים; רצח נשים על ידי בן זוג או קרוב משפחה אחר; רצח על רקע מגדרי. מהדוח עולה שלמרות השמות הזהים, ההגדרות של הקטגוריות השונות משתנות ממדינה למדינה. כך למשל, ישנן מדינות בהן היו מקרי רצח על ידי בן זוג או בן משפחה שלא סווגו כרצח על רקע מגדרי ומנגד מדינות אחרות בהן היו מקרי רצח על רקע מגדרי שלא בוצעו על ידי בן זוג או קרוב משפחה אחר.¹⁴

בישראל פועלת, בהובלת משרד הרווחה, ועדה בין-משרדית לבדיקת רצח נשים בידי בני זוג. הוועדה מתכנסת לאחר מקרי רצח של נשים בידי בני זוג במטרה ללמוד על תהליכי ההתערבות והטיפול שננקטו טרם הרצח, בניסיון להפיק לקחים ולשפר תהליכי עבודה למניעת מקרים דומים בעתיד. הוועדה מוסמכת לדון רק במקרים של נשים שנרצחו על ידי בן זוג. בשנים 2018–2020 הועברו לידי הוועדה פרטים ראשוניים בדבר 55 מקרי רצח נשים שבוצעו על פי החשד על ידי קרוב משפחה; הוועדה דנה ב-24 מקרים מתוכם, בהם החשוד ברצח היה בן זוגה של הקורבן. הצעת נוהל המבקשת להרחיב את אוכלוסיית היעד של הוועדה גובשה כבר בשנת 2017. הצעת הנוהל מבקשת להרחיב את מנדט הוועדה כך שתעסוק גם ברצח של נשים על ידי קרובי משפחה שאינם בני הזוג של הנרצחת, במקרים שבהם האישה הנרצחת הייתה חסרת מעמד חוקי בישראל או במקרים של גברים שהיו בקשר חד-מיני ונרצחו בידי בני זוגם. **ההצעה להרחבת סמכות הוועדה אינה כוללת נשים שנרצחו על ידי אדם זר או שזהות הרוצח אינה ידועה.** עקב קשיים משפטיים – ההצעה טרם אושרה.¹⁵

ממשרד הרווחה נמסר, כי במקרי רצח רבים בהם החשד הראשוני הוא שהרצח בוצע על ידי קרוב משפחה (שאינו בן הזוג) המשטרה אינה מצליחה לאסוף ראיות מספקות לבסס את החשד הראשוני בדבר זהות החשוד והם מסתיימים ללא הגשת כתב אישום או הרשעה. בהקשר זה נזכיר, כי נתוני המשטרה שהוצגו לעיל מעידים על כך שבחלק לא מבוטל ממקרי הרצח שבוצעו על ידי זר או על ידי עבריין לא ידוע היו תלונות קודמות על עבירות אלימות במשפחה (הגם שלא בהכרח בתקופה שסמוכה לרצח).

¹⁴ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), [Global Study on Homicide: Gender-related killing of women and girls](#), 2019, p. 23–25.

¹⁵ איילה מאיר, מנהלת אגף בכיר משפחות ילדים ונוער בקהילה, משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, שיחת טלפון, 12 בנובמבר 2020; משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, השרות לטיפול והגנה במצבי טראומה ומשבר: סיכום פעילות לשנת 2019, הועבר בדוא"ל, 10 בנובמבר 2020.

לנוכח זאת שהמנדט של הוועדה הבין משרדית לבחינת רצח נשים על ידי בני זוג אינו כולל רצח נשים על ידי בני משפחה אחרים או על ידי זר, נראה כי אין גורם שלטוני אחד אשר בוחן באופן שיטתי את כלל מקרי רצח הנשים שיש חשד שבוצעו על רקע מגדרי, או אפילו את כלל מקרי הרצח במשפחה, ומתכלל את המענה המדינתי למקרים אלו. בחינה שיטתית שכזו, גם במקרים בהם הראיות הקיימות בתיק אינן מאפשרות קיום הליך משפטי או השגת הרשעה, תאפשר דיון מקיף שעשוי לאפשר הבנה מעמיקה יותר של הסיבות לרצח על רקע מגדרי ולסייע במניעת הישנותו.

נזכיר, כי על פי נתוני המשטרה רק ב-35% ממקרי רצח הנשים בשנים 2018-2020 החשוד בביצוע המעשה הוא בן הזוג. נזכיר עוד, כי שיעור זה אינו זהה בכלל קבוצות האוכלוסייה – בקרב האוכלוסייה הלא יהודית, בה מתרחשים מרבית מקרי רצח הנשים, רק ב-15% ממקרי הרצח החשוד הוא בן הזוג. כך, רובם המכריע של מקרי הרצח בהם הקורבן אינה יהודייה אינם נידונים באופן שיטתי וממוסד בניסיון להפיק לקחים לשם מניעת מקרים דומים בעתיד.

2. עבירות בין בני זוג

לפי נתוני השנתון הסטטיסטי של משטרת ישראל, בכל אחת מהשנים 2018 ו-2019 נפתחו כ-23,000 תיקי משטרה על עבירות בין בני זוג.¹⁶ **תיקים אלו כוללים תיקים שבהם החשוד היה גבר, תיקים שבהם החשודה הייתה אישה ותיקים שבהם נרשמו תלונות הדדיות (משמע כוללים הן חשוד גבר והן חשודה אישה).** בשנת 2019 נפתחו כ-19,500 תיקים עם חשוד גבר (84% מהתיקים) וכ-7,200 תיקים עם חשודה אישה (31% מהתיקים). הסכום של התיקים עם חשוד גבר ותיקים עם חשודה אישה גבוה מסך התיקים היות שכאמור – ישנם תיקים שבהם תלונות הדדיות.¹⁷

נדגיש, כי תיקים שנסגרים עקב חוסר אשמה הופכים במערכת המיחשוב המשטרית לתיקים שאינם פליליים והם מוחרגים מהסטטיסטיקה. לכן סביר שמספר התיקים שנפתחו בפועל גדול מהמספר שהוצג לעיל אך אין ביכולתנו לומר באיזה שיעור;¹⁸ מנתוני עבר נראה כי תיקים מעטים נסגרים בעילה של חוסר אשמה.¹⁹

תיקי העבירות שיוצגו להלן כוללים עבירות נוספות על עבירות אלימות, דוגמת עבירות מרמה ורכוש, ובכל תיק עשויות להירשם כמה עבירות. בתרשים להלן מוצג מספר תיקי העבירות בין בני זוג שנפתחו בחמש השנים האחרונות, ובתוכם – מספר עבירות האלימות הגופנית והאיומים ומספר עבירות האלימות הגופנית בלבד.

¹⁶ לרבות בני זוג שאינם נשואים, המתגוררים בצוותא או בנפרד, בני זוג שנפרדו או התגרשו, בני זוג מאותו מין או רקע זוגי אחר.

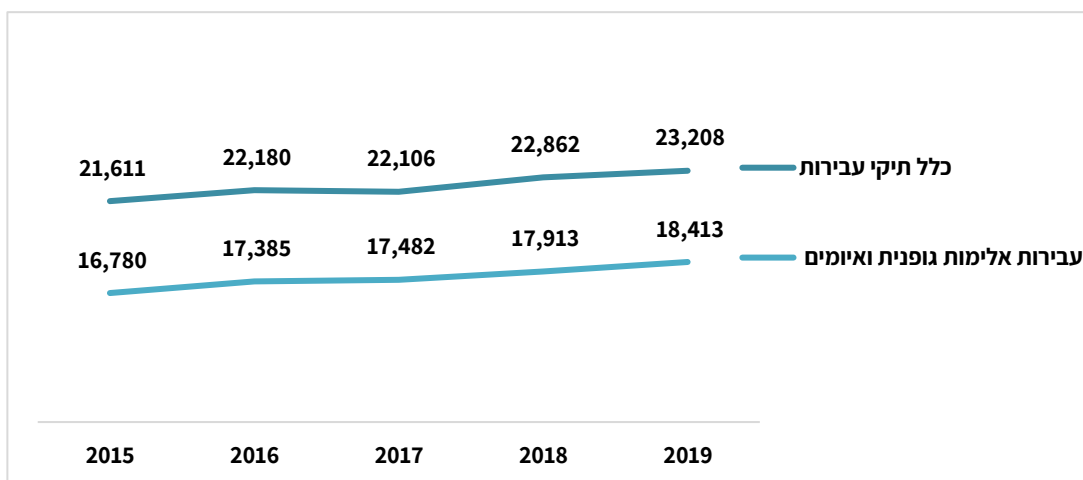
¹⁷ משטרת ישראל, [השנתון הסטטיסטי 2019](#), אפריל 2020, עמ' 42.

¹⁸ בקשתנו לקבל את מספר התיקים שנסגרו בעילת חוסר אשמה לא נענתה.

¹⁹ נורית יכימוביץ-כהן, [אלימות במשפחה בדגש על אלימות כלפי נשים: ריכוז נתוני המשטרה לשנים 2016-2017](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 15 בנובמבר 2018, עמ' 3.

בכל אחת מהשנים
2018 ו-2019 נפתחו
כ-23,000 תיקי
משטרה על עבירות
בין בני זוג (כולל
עבירות נוספות על
עבירות אלימות

תרשים 5: תיקי עבירות בין בני זוג ועבירות אלימות גופנית ואיומים בין בני זוג, 2015–2019²⁰

בחמש השנים האחרונות חל גידול מתון במספר תיקי העבירות בין בני זוג וכן במספר עבירות האלימות והאיומים, הדומה לגידול האוכלוסין השנתי הממוצע בשנים אלו

מהנתונים המוצגים בתרשים עולה, כי לאורך השנים חל גידול מתון במספר תיקי העבירות בין בני זוג וכן במספר עבירות האלימות והאיומים, בשיעור שנתי ממוצע של כ-2%, גידול הדומה לגידול האוכלוסין השנתי הממוצע בשנים אלו.²¹

כאמור, מסמך זה נכתב לרגל יום המאבק באלימות כלפי נשים ועל כן הוא ממוקד בתיקי אלימות בין בני זוג שבהם הייתה קורבן אישה. **לצורך מסמך זה תיקי אלימות בין בני זוג הוגדרו כתיקים בהם נרשמה לפחות עבירה אחת המשתייכת לאחת מקבוצות הסיווג הבאות: עבירות כנגד חיי אדם (כגון רצח וניסיון רצח), עבירות כנגד גוף האדם (כגון חבלה גופנית ותקיפה), עבירות מין ועבירות איומים.**

3. אלימות כלפי נשים מצד בני זוגן בשנים 2018–2019²²

בכל אחת מהשנים 2018 ו-2019 נפתחו כ-15,000 תיקי משטרה על עבירות אלימות כלפי נשים מצד בני זוגן. בכל תיק משטרה עשויות להירשם כמה עבירות. להלן יוצג פילוח סוגי העבירות בתיקים שנפתחו בשנים אלו.

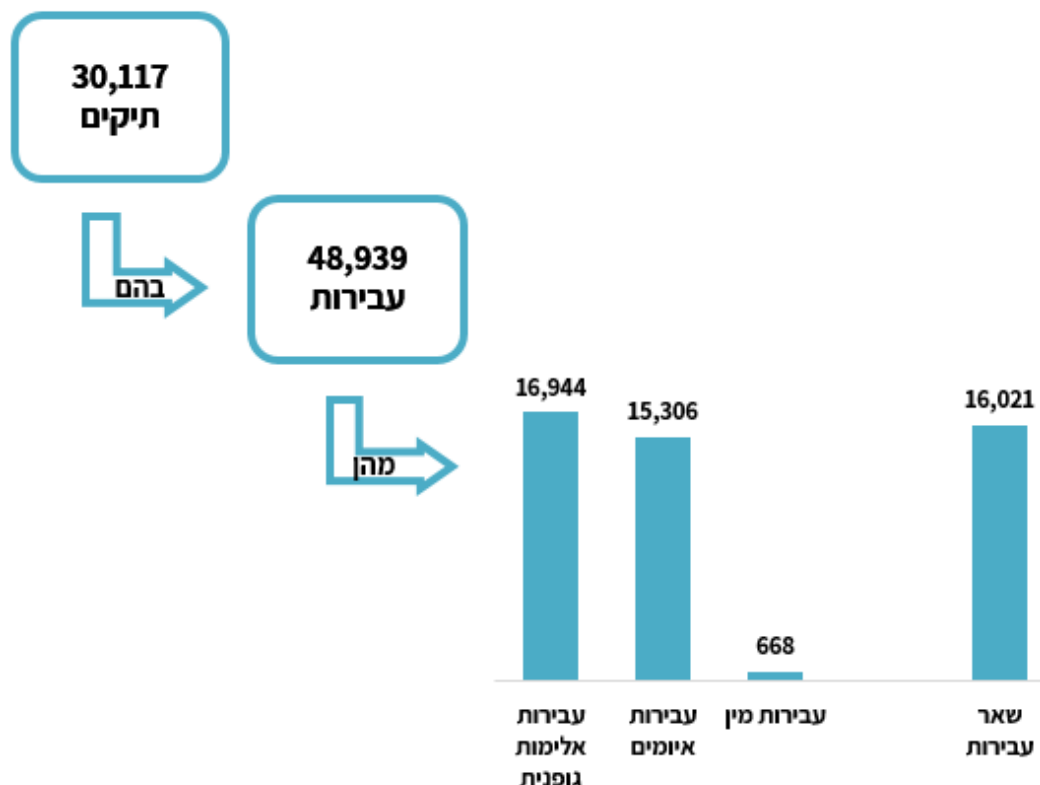
²⁰ משטרת ישראל, השנתון הסטטיסטי 2019, אפריל 2020, עמ' 41–42.

²¹ עיבוד נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2020, לוח 2.3, אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת מין וגיל, 15 בספטמבר 2020; שנתון סטטיסטי לישראל 2016, לוח 2.3, אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת מין וגיל, 1 בספטמבר 2016.

²² אלא אם מצוין אחרת המידע מבוסס על עיבוד נתונים שהופקו באגף תכנון וארגון במשטרת ישראל והועברו בדוא"ל: גל יונה, רכזת לשכת השר לביטחון פנים, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 27 באוקטובר 2020.

תרשים 6: תיקי אלימות כלפי נשים מצד בני זוגן וסוגי העבירות בתיקים אלו, 2018-2019

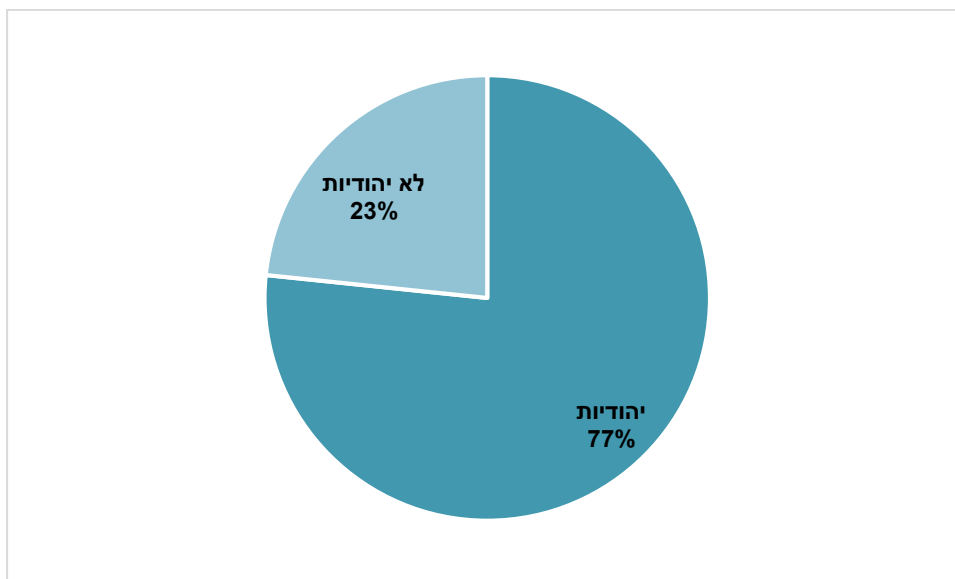
בכל אחת מהשנים 2018 ו-2019 נפתחו כ-15,000 תיקי משטרה על עבירות אלימות כלפי נשים מצד בני זוגן. בתיקים אלו נרשמו קרוב ל-50,000 עבירות, כ-35% מהן – עבירות אלימות גופנית

בכ-30,000 התיקים שנפתחו במהלך השנים 2018-2019 רשומות כ-49,000 עבירות; כשני שלישים מהן הן עבירות אלימות גופנית ואיומים: 35% עבירות אלימות גופנית, 31% עבירות איומים ו-1% עבירות מין. שאר העבירות הן כפי הנראה עבירות נלוות לעבירות האלימות, שהבולטות שבהן הן גרימת נזק לרכוש, פגיעה בפרטיות, הפרת הסדר הציבורי ועבירות הנוגעות לנחלת משפט (דוגמת הפרעה למעצר).

נבחן עתה את נתוני האלימות כלפי נשים מצד בני זוגן בפילוח לפי קבוצת האוכלוסייה אליה משתייכת האישה. כאמור, משטרת ישראל לא מספקת נתונים מובחנים על האוכלוסייה הערבית אך מאפשרת פילוח של הנתונים ל"יהודים" ו"לא-יהודים" (כאשר בפועל רוב הנכללים תחת האוכלוסייה הלא-יהודית הם ערבים). נוסף על כך יוצגו נתונים בפילוח בין יהודיות וותיקות ויהודיות עולות, בהן נכללות נשים שעלו לישראל אחרי 1989.

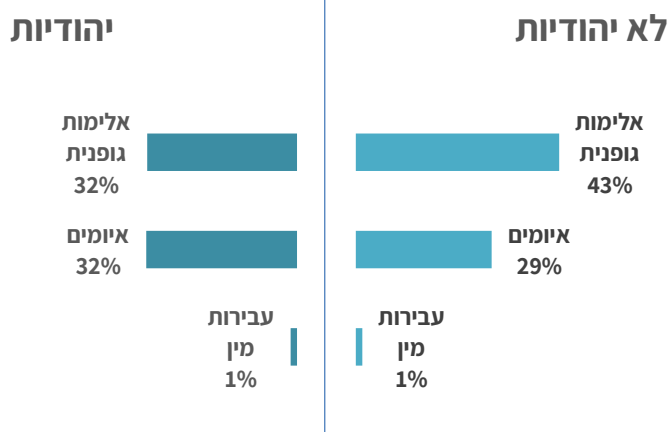
תרשים 7: התפלגות תיקי משטרה על אלימות כלפי יהודיות ולא יהודיות, 2018-2019

בכ-23% מתיקי האלימות כלפי בת זוג הקורבן אינה יהודייה, שיעור גדול משיעורן של נשים לא יהודיות באוכלוסייה

פילוח נתוני העבירות לפי דת מעלה כי בכ-23% מתיקי האלימות כלפי בת זוג (כ-7,000 תיקים) הקורבן אינה יהודייה. שיעור זה גדול משיעור הנשים הלא-יהודיות בקרב כלל הנשים בנות 18 ומעלה באוכלוסייה (כ-19%, כאמור).

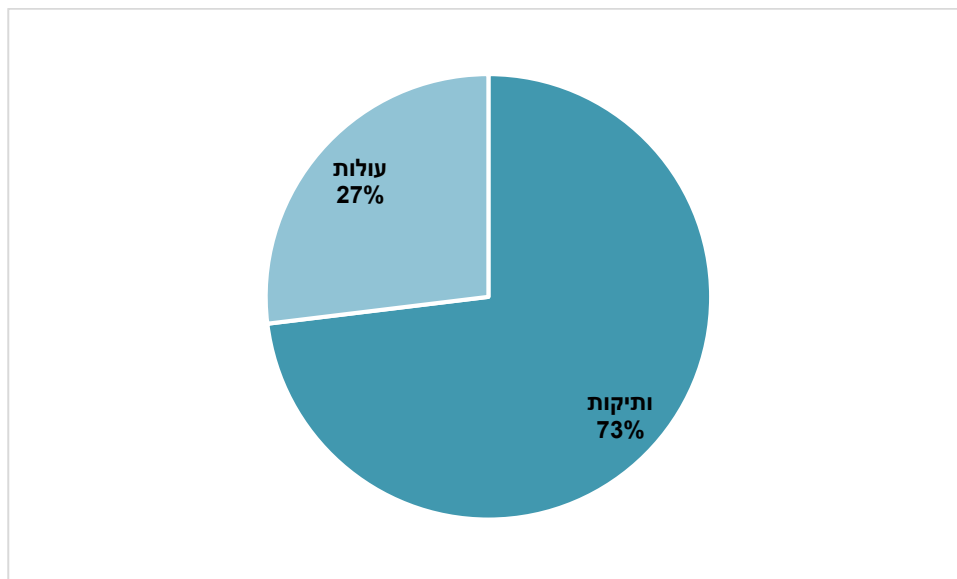
תרשים 8: שיעור עבירות נבחרות מתוך כלל עבירות האלימות כלפי יהודיות ולא יהודיות, 2018-2019

בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית, חלקן של עבירות האלימות הגופנית בכלל עבירות האלימות גבוה מאשר באוכלוסייה היהודית.

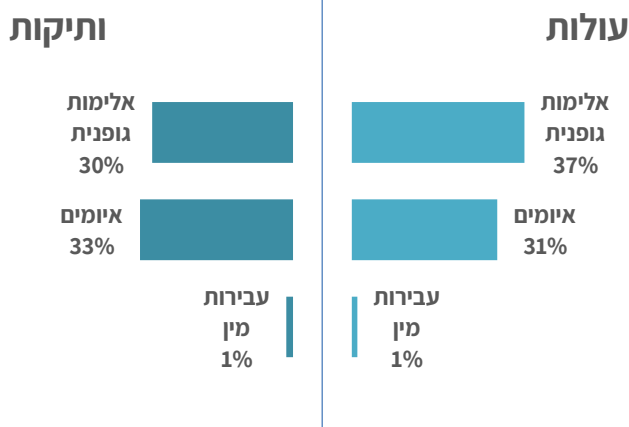
בעוד שבקרב היהודיות שיעור עבירות האלימות הגופנית דומה לשיעור עבירות האיומים (כשליש מסך עבירות האלימות לכל קבוצת עבירות), בקרב הלא-יהודיות חלקן של עבירות האלימות הגופנית גדול יותר (43% מסך העבירות לעומת 29% שמהוות עבירות האיומים).

תרשים 9: התפלגות תיקי משטרה על אלימות כלפי יהודיות עולות או ותיקות, 2018-2019

בכ-27% מתיקי האלימות כלפי בת זוג בהם הקורבן הייתה יהודייה (כ-6,000 תיקים), היא עלתה לישראל אחרי 1989.²³ שיעור זה גדול במעט משיעור העולות מכלל היהודיות, אשר עמד נכון ל-2017 על 24% (מקרב הנשים היהודיות שגילן גדול מ-20).²⁴

תרשים 10: שיעור עבירות נבחרות מתוך כלל עבירות האלימות כלפי יהודיות ותיקות ועולות, 2018-2019

בכ-27% מתיקי האלימות כלפי בת זוג יהודייה הקורבן הייתה עולה, שיעור גדול משיעורן של העולות באוכלוסייה היהודית

בקרב העולות, חלקן של עבירות האלימות הגופנית בכלל עבירות האלימות גבוה מאשר בקרב הנשים היהודיות הוותיקות

²³ נתון זה כולל 166 עולות לגביהן מצוין כי אינן יהודיות.

²⁴ עיבוד נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2018, [לוח 2.3, אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת מין וגיל](#), 15 בספטמבר 2020; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [אוכלוסיית העולות משנת 1990 + לפי גיל בחומשות](#). מבוא בתוך: נורית יכימוביץ-כהן, [אלימות במשפחה בדגש על אלימות כלפי נשים: ריכוז נתוני המשטרה לשנים 2016-2017](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 15 בנובמבר 2018.

בעוד שבקרב היהודיות הוותיקות שיעור עבירות האלימות הגופנית (המהוות כ-30% מסך העבירות) נמוך במעט משיעור עבירות האיומים (שליש מסך העבירות), בקרב העולות שיעור העבירות הפיזיות (37%) גדול משיעור עבירות האיומים (31% מסך העבירות).

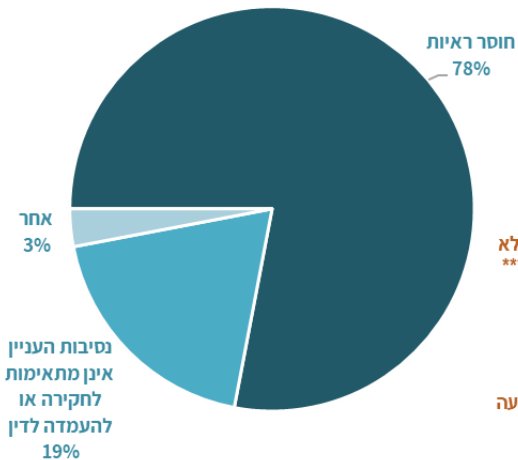
3.1 פילוח תיקים לפי סטטוס טיפול

להלן יוצג פילוח של כ-30,000 תיקי האלימות כלפי בת זוג שנפתחו בשנים 2018–2019 על פי סטטוס הטיפול בהם: התיק נסגר (כולל תיקים בתהליך סגירה); התיק עבר לטיפול פרקליטות המדינה או יחידת התביעות המשטרית, להמשך הליך משפטי; ניתנה בתיק החלטה שיפוטית; התיק עודנו בחקירה או שהוא בשלב ביניים בין סטטוסים. כמו כן מוצג פילוח התיקים שנסגרו, לפי עילות הסגירה (כאמור, תיקים שנסגרו עקב חוסר אשמה הוצאו מהסטטיסטיקה והמשטרה לא העבירה עליהם נתונים) ופילוח התיקים שניתנה בהם החלטה שיפוטית לפי סוג ההחלטה שהתקבלה.

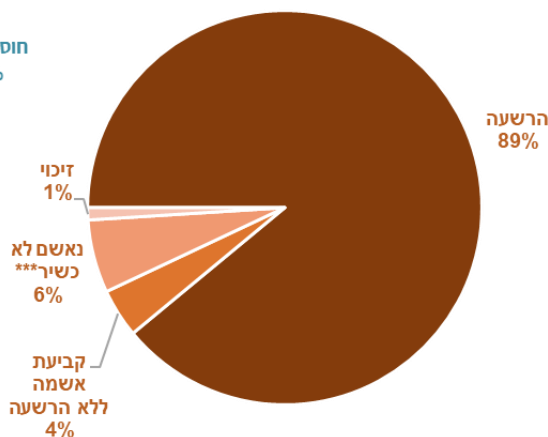
תרשים 11: תיקי אלימות כלפי נשים מצד בני זוג שנפתחו בשנים 2018–2019 לפי סטטוס טיפול

פילוח תיקים שנסגרו לפי עילת סגירה (סך הכול: 22,482 תיקים)

תיקים עם החלטה שיפוטית לפי סוג ההחלטה (סך הכול: 3,364 תיקים)

* תיקים סגורים – כולל כ-400 תיקים הנמצאים בתהליך סגירה
 ** תיקים בהליך משפטי – תיקים שהועברו לפרקליטות או למחלקת התביעות במשטרה
 *** נאשם לא כשיר – הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין או שאינו בר עונשין

75% מתיקי האלימות כלפי בת זוג נסגרו; רובם המוחלט בגלל היעדר ראיות

החלטה שיפוטית התקבלה בכעשירית התיקים שנפתחו; רובם המוחלט הסתיימו בהרשעה

מהתרשים עולים הממצאים האלה:

- 75% מהתיקים שנפתחו בגין עבירות אלימות כלפי בת זוג בשנים 2018–2019 נסגרו (אין בידינו נתונים מקבילים על עבירות אחרות);
- כמעט 80% מהתיקים שנסגרו, נסגרו עקב חוסר ראיות.
- כחמישית מהתיקים שנסגרו, נסגרו היות שנסיונות העניין נמצאו ככאלו שאינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין. על פי סעיפים 59 ו-62(א) [לחוק סדר הדין הפלילי](#) [\[נוסח משולב\]](#), [התשמ"ב-1982](#) עשויה להתקבל החלטה שלא לפתוח בחקירה או שלא להעמיד לדין גם אם יש חשד סביר לביצוע העבירה או נמצאו ראיות מספקות לאישום, בהתבסס בין היתר על שיקולים הקשורים למידת חומרת העבירה ונסיבות ביצועה, על הנסיבות האישיות של החשוד, ועל נסיבות הקשורות בנפגע העבירה.²⁵
- במעט יותר מעשירית מהתיקים שנפתחו בשנים אלו נתקבלה החלטה שיפוטית, בכמעט 90% מהם הסתיים התיק בהרשעה; רק באחוז אחד מהתיקים שנתקבלה בהם החלטה שיפוטית, ההליך המשפטי הסתיים בזיכוי.

פילוח נתונים אלו לפי קבוצות אוכלוסייה מעלה כי:

- במקרי אלימות כלפי נשים לא-יהודיות, וכן במקרי אלימות כלפי נשים עולות, שיעור התיקים שנסגרו – 71% – נמוך מעט מהשיעור מהנתון המקביל במקרי אלימות כלפי נשים יהודיות ותיקות – 78%.
- באוכלוסייה הלא-יהודית, חוסר ראיות מהווה עילה בולטת במיוחד לסגירת התיק – 89% מהתיקים שנסגרו, נסגרו בגין עילה זו (ורק 9% נסגרו בגין נסיבות שאינן מתאימות לחקירה או להעמדה לדין).
- יצוין, כי לסעיף העבירה עשויה להיות השפעה על תוצאת ההליך הפלילי, וכי כאמור – התפלגות סעיפי העבירה בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית ואוכלוסיית העולים הייתה שונה מההתפלגות בכלל האוכלוסייה.

3.2 עבריינות חוזרת²⁶

בפרק זה יוצגו נתונים המעידים על היקף העבריינות החוזרת בקרב החשודים בעבירות אלימות כלפי בנות זוגם. בכ-15,000 התיקים שנפתחו בשנת 2019 בגין עבירות אלימות כלפי נשים זוהו 12,751 חשודים. בתרשים להלן יוצגו פילוח חשודים אלו לפי מספר התיקים הקודמים שנפתחו

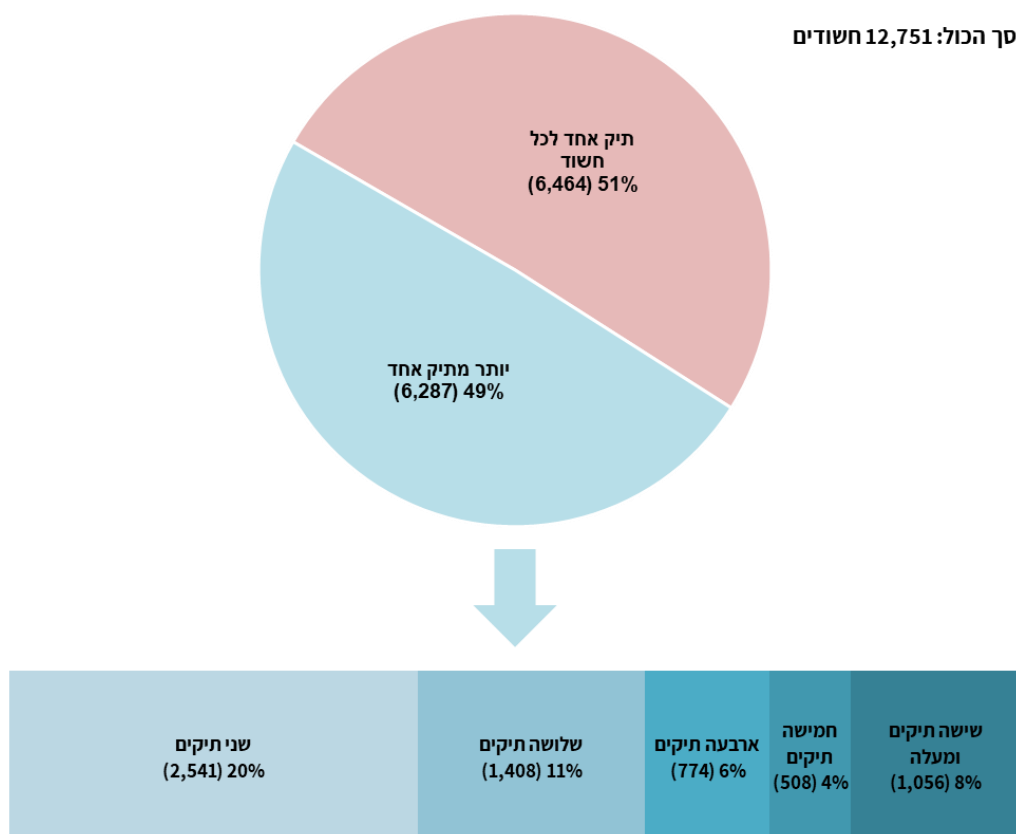
²⁵ משרד המשפטים, הנחיית פרקליט המדינה 1.1: [אי פתיחה בחקירה או סגירת תיק בעילת "נסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה/להעמדה לדין"](#), 2 בינואר 1994, עדכון אחרון: 2 בספטמבר 2019.

²⁶ עיבוד נתונים שהופקו באגף תכנון וארגון במשטרת ישראל והועברו בדוא"ל: גל יונה, רכזת לשכת השר לביטחון פנים, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 בנובמבר 2020.

להם בגין עבירות אלימות כלפי בת זוגם בעשר השנים הקודמות לפתיחת התיק הנוכחי (מאז 2010).

תרשים 12: חשודים בעבירות אלימות כלפי בת זוגם לפי מספר תיקי האלימות כלפי בת זוג הקודמים שנפתחו בעשר השנים האחרונות, 2019

לכמעט מחצית
החשודים שנפתח
נגדם תיק בגין
עבירות אלימות כלפי
בנות זוגם, נפתח
לפחות תיק אחד
נוסף בגין עבירות
אלימות כלפי בת זוג
בעשר השנים
האחרונות

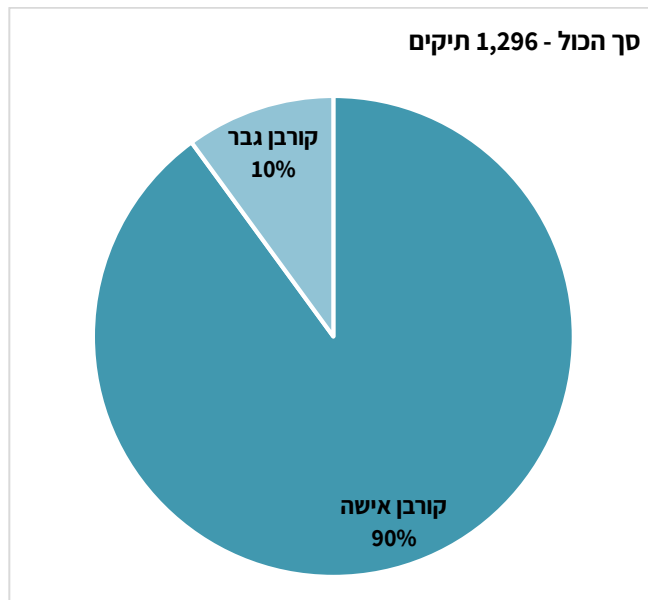
לכמעט מחצית (49%) מהחשודים בביצוע עבירות אלימות כלפי בנות זוגם, נפתח תיק נוסף בעשר השנים האחרונות בגין אלימות כלפי בת זוג; ל-29% מהחשודים יש שלושה תיקי אלימות כלפי בת זוג או יותר (כולל התיק הנוכחי); ל-18% יש ארבעה תיקים או יותר; ל-12% יש חמישה תיקים או יותר; ל-8% יש שישה תיקים או יותר.

4. הפרת צווי הגנה

מנתונים שהועברו למרכז המחקר והמידע של הכנסת בעבר עלה, כי בשנת 2018 הוגשו לבתי המשפט לענייני משפחה קרוב ל-10,000 בקשות להוצאת צווי הגנה או צווים למניעת הטרדה מאיימת למניעת אלימות במשפחה. לא היו בידי הנהלת בתי המשפט נתונים על אישור הבקשות

להוצאת צווים אך לפני הערכה שנמסרה לנו – כפי הנראה, מעל ל-90% מהבקשות אושרו.²⁷ להלן יוצגו נתוני המשטרה בדבר תיקים שנפתחו בגין הפרת צווי הגנה.

תרשים 13: הפרת צווי הגנה לפי מגדר, 2018–2019²⁸

בשנים 2018 ו-2019
הוגשו למשטרה מדי
שנה קרוב ל-600
תלונות על הפרת
צווים להגנה על נשים
מפני בן זוגן

מנתוני משטרת ישראל עולה, כי בשנים 2018–2019 נפתחו, בעקבות תלונת אחד מבני הזוג, כ-1,300 תיקים בגין הפרת צו בית משפט שנועד להגן על אדם. ב-90% מהם הקורבן היא אישה וב-10% הקורבן הוא גבר. מכאן, שהיו קרוב ל-600 תלונות על הפרת צווים להגנה על נשים מפני בן זוגן בכל שנה, וכמה עשרות תלונות על הפרת צווים שהוצאו להגנת גברים.

5. אלימות בין בני זוג בתקופת הקורונה

אלימות בתוך המשפחה, ובפרט אלימות כלפי נשים, נוטה להחמיר במצבי משבר ולחץ. בתקופת הקורונה, בניסיון לצמצם את התפשטות הנגיף, הושטו הגבלות תנועה שהביאו לשהייה ממושכת בבתים ללא יכולת לצאת למסגרות לימודים, עבודה או פנאי. ההשלכות הכלכליות, החברתיות והפסיכולוגיות של הגבלות אלו, בשילוב עם חוסר הוודאות וחשש מההשלכות הבריאותיות והאחרות של המשבר, עשויות להביא להתפרצות והתגברות של אלימות כלפי נשים.²⁹ לנוכח זאת, בפרק זה יוצגו נתונים בדבר פניות לשירותי הרווחה בנושא אלימות במשפחה, ותלונות

²⁷ עדו אבגר, [אלימות במשפחה: הטיפול בגברים אלימים בישראל](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 20 בנובמבר 2019, עמ' 22–23.

²⁸ עיבוד נתונים שהופקו באגף תכנון וארגון במשטרת ישראל והועברו בדוא"ל: גל יונה, רכזת לשכת השר לביטחון פנים, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 27 באוקטובר 2020.

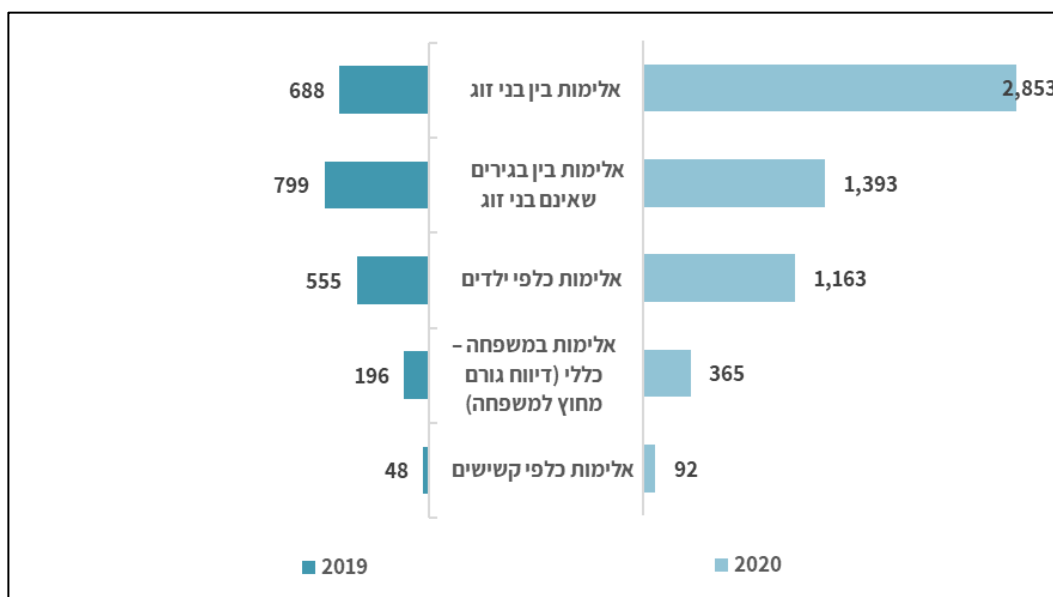
²⁹ OECD, [Women at the core of the fight against COVID-19 crisis](#), 1 April 2020; WHO, [COVID-19 and violence against women, What the health sector/system can do](#), 26 March 2020.

שהוגשו למשטרה בנושא אלימות בין בני זוג במהלך תקופת הקורונה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

5.1 פניות לשירותי הרווחה³⁰

משרד הרווחה מפעיל מוקד מצוקה ארצי – קו 118 אשר מהווה קו חירום משותף לכל שירותי המשרד ומציע הכוונה וטיפול ראשוני במצוקה.³¹ בתרשים להלן יוצגו נתוני משרד הרווחה בדבר פניות בנושא אלימות במשפחה שהתקבלו במוקד 118 במהלך תקופת הקורונה (מרץ–ספטמבר 2020) ובתקופה המקבילה בשנת 2019. יצוין, כי החל מפברואר 2020 החלו לתעד את הפניות למוקד 118 על פי סרגל תיעוד חדש שכולל הבחנה בין אירועי אלימות במשפחה ואירועי אלימות מחוץ למשפחה, הבחנה שלא התקיימה לפני כן. לנוכח זאת, **נתוני 2019 המוצגים להלן עשויים לכלול גם אירועי אלימות מחוץ להקשר המשפחתי, ועל כן יש להתייחס אליהם כאל אומדנים בלבד**. מבדיקה מדגמית שנערכה על נתוני ספטמבר–אוקטובר 2020 עלה, שמספר אירועי האלימות המדווחים למוקד שאינם בהקשר משפחתי אינו גבוה – כ-15% מהפניות למוקד היו בדבר אירועי אלימות מחוץ למשפחה.³²

תרשים 14: פניות למוקד 118 בנושא אלימות במשפחה במהלך תקופת הקורונה (מרץ–ספטמבר 2020) ובתקופה המקבילה אשתקד (מרץ–ספטמבר 2019)

בתקופת הקורונה חלה עלייה ניכרת בפניות למוקד 118 בנוגע לכל סוגי האלימות במשפחה. העלייה הגדולה ביותר הייתה במספר הפניות בנושא אלימות בין בני זוג, שעלה ביותר מפי ארבעה

בתקופת הקורונה חלה עלייה ניכרת בפניות למוקד 118 בנוגע לכל סוגי האלימות במשפחה. סך הפניות בנושא אלימות במשפחה בתקופת הקורונה היה יותר מכפול מאשר

³⁰ איילה מאיר, מנהלת אגף בכיר משפחות ילדים ונוער בקהילה, משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 2 בנובמבר 2020.

³¹ משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, השירות לרווחת הפרט והמשפחה: סיכום פעילות ונתונים לשנת 2018, הועבר בדוא"ל, 10 באוקטובר 2019.

³² אפרת איריס בן עוז, ממונה (מוקד רווחה טלפוני 118), משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שיחת טלפון, 16 בנובמבר 2020, דוא"ל, 18 בנובמבר 2020.

בתקופה המקבילה אשתקד (עלייה של 158%). העלייה הגדולה ביותר הייתה במספר הפניות בנושא אלימות בין בני זוג, שעלה ביותר מפי 4 (עלייה של 315%).

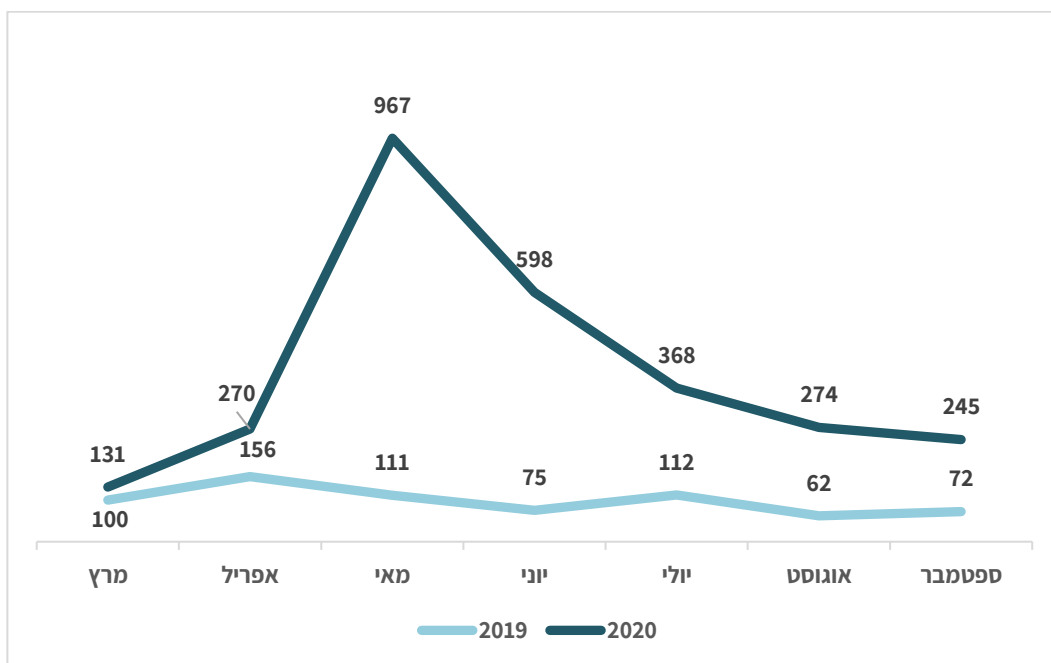
בחודש אפריל 2020, במהלך משבר הקורונה, החל לפעול מנגנון לפניות שקטות למוקד, שמאפשר לפנות אליו באמצעות הודעת טקסט במקום שיחת טלפון. מאפריל ועד ספטמבר 2020 התקבלו באמצעות הקו השקט 225 פניות (נכללות בנתונים המוצגים לעיל).

כמו כן, נפתח במוקד קו ייעודי לסייע לגברים אלימים ולגברים נפגעי אלימות. בחודשים מאי-ספטמבר 2020 התקבלו בקו הגברים 30 פניות.

להלן יוצגו מספר הפניות למוקד 118 בנושא אלימות בין בני זוג בכל חודש במהלך הקורונה ובתקופת השוואה.

תרשים 15: מספר פניות חודשי למוקד 118 בנושא אלימות בין בני זוג במהלך תקופת הקורונה (מרץ-ספטמבר 2020) ובתקופה המקבילה אשתקד (מרץ-ספטמבר 2019)

בתחילת משבר הקורונה ניכרה עליה חדה במספר הפניות החודשי בנושא אלימות בין בני זוג; לאחר חודש מאי מספר הפניות פחת בהדרגה, אך הוא נותר גבוה ביחס לנתוני השנה הקודמת

מהנתונים עולה כי בתחילת משבר הקורונה (מרץ-מאי 2020) ניכרה עליה במספר הפניות החודשי בנושא אלימות בין בני זוג עד שיא של 967 פניות למוקד בחודש מאי. לאחר חודש מאי 2020 מספר הפניות בנושא אלימות בין בני זוג פחת בהדרגה, אך הוא נותר גבוה ביחס לנתוני השנה הקודמת. ממשרד הרווחה נמסר, כי סביר שהעלייה הניכרת במספר הפניות בחודשים מאי-יוני קשורה בקמפיין תקשורתי להעלאת המודעות לקיומו של קו החירום, שנעשה בתקופה זו.³³

33. זו.

³³ איילה מאיר, מנהלת אגף בכיר משפחות ילדים ונוער בקהילה, משרד העבודה והשירותים החברתיים, שיחת טלפון, 12 בנובמבר 2020; אפרת איריס בן עוז, ממונה (מוקד רווחה טלפוני 118), משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שיחת טלפון 16 בנובמבר 2020.

**בדיקה מדגמית
שנערכה במשרד
הרווחה העלתה כי
מספר הפניות
למרכזים לטיפול
באלימות משפחה
עלה ב-25%-30%
בתקופת הקורונה**

מוקד 118 מיועד למתן מענה ראשוני והכוונה להמשך טיפול על ידי הגורם הרלוונטי. חלק ניכר מהטיפול באלימות במשפחה מתבצע במרכזים לטיפול באלימות במשפחה הפועלים ברשויות המקומיות. בשלב זה אין בידי משרד הרווחה נתונים מלאים על הפניות למרכזים לטיפול באלימות במשפחה במהלך תקופת הקורונה, אך **מבדיקה מדגמית שנערכה במשרד עולה, כי ניכרה עלייה של 25%-30% במספר הפניות למרכזים במהלך תקופת הקורונה, כאשר העלייה הגדולה ביותר הייתה בהפניות שמקורן במשטרה.**³⁴ יצוין, כי המשטרה היא הגורם האחראי על חלק הארי של ההפניות למרכזים גם בימי שגרה: 42% מההפניות למרכזים בשנים 2018 ו-2019 היו מהמשטרה.³⁵ העלייה במספר ההפניות מהמשטרה למרכזי הטיפול באלימות במשפחה נמצאת בהלימה עם העלייה במספר התיקים שנפתחו במשטרה בגין עבירות אלימות במשפחה באותה התקופה, כפי שיוצג להלן.

5.2 תיקי משטרה שנפתחו³⁶

במהלך משבר הקורונה, בחודשים מרץ-אוגוסט 2020, נפתחו במשטרה כ-13,600 תיקים בהם נרשמו עבירות אלימות בין בני זוג. כאמור, בכל תיק משטרתי עשויות להירשם כמה עבירות – ב-13,600 התיקים שנפתחו נכללות כ-21,000 עבירות: כ-14,300 עבירות אלימות וכ-6,700 עבירות אחרות, כפי הנראה עבירות נלוות לעבירות האלימות. בתרשים להלן יוצגו מספר התיקים שנפתחו במהלך משבר הקורונה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, ומספר עבירות האלימות שנרשמו בתיקים אלו, בחלוקה לפי קבוצת עבירות.

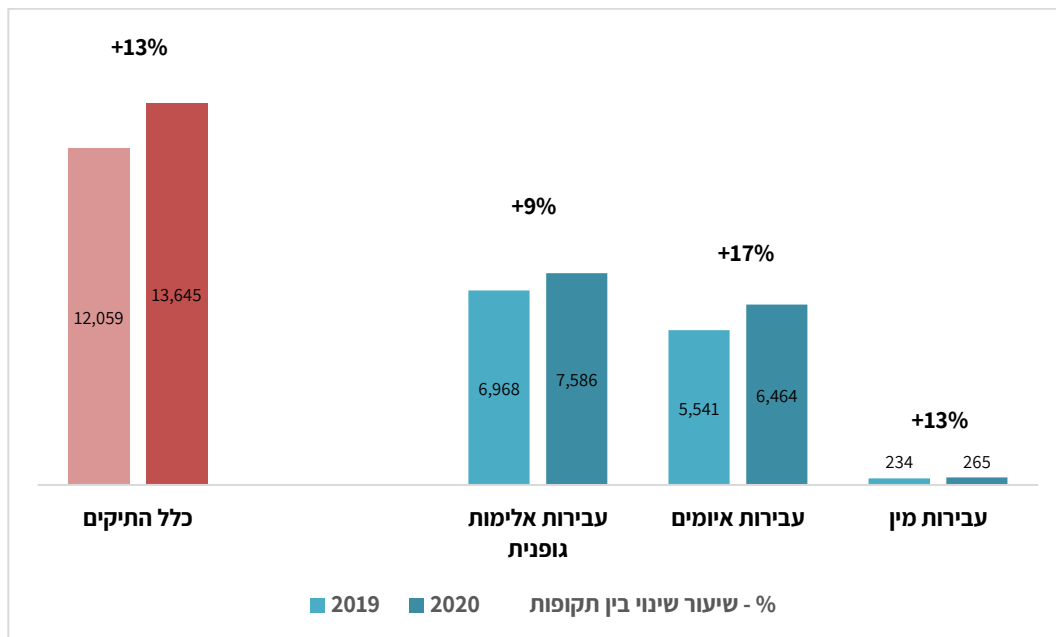
³⁴ איילה מאיר, מנהלת אגף בכיר משפחות ילדים ונוער בקהילה, משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 2 בנובמבר 2020.

³⁵ שם; משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, השירות לרווחת הפרט והמשפחה: סיכום פעילות ונתונים לשנת 2018, הועבר בדוא"ל, 10 באוקטובר 2019.

³⁶ עיבוד נתונים שהופקו באגף תכנון וארגון במשטרת ישראל והועברו בדוא"ל: גל יונה, רכזת לשכת השר לביטחון פנים, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 27 באוקטובר 2020.

תרשים 16: תיקי עבירות אלימות בין בני זוג במהלך תקופת הקורונה (מרץ-אוגוסט 2020) ובתקופה המקבילה אשתקד (מרץ-אוגוסט 2019)*

בתקופת הקורונה
חלה עלייה של 13%
במספר התיקים
שנפתחו במשטרה
בגין עבירות אלימות
בין בני זוג

* בכל תיק משטרתי עשויות להירשם כמה עבירות.

בתקופת הקורונה חלה עלייה של 13% במספר תיקי המשטרה שנפתחו בגין עבירות אלימות בין בני-זוג. במספר עבירות האלימות הגופנית שבתיקים אלו נרשמה עלייה של 9%, במספר עבירות האיומים עלייה של 17% ובמספר עבירות המין עלייה של 13%. העלייה במספר עבירות האלימות בין בני זוג בולטת במיוחד, על רקע העובדה שכאמור – בחמש השנים האחרונות חל גידול שנתי מתון בלבד במספר עבירות האלימות בין בני זוג, גידול שאינו חורג במידה ניכרת בשיעור גידול האוכלוסין באותן שנים.